

////////////////////////////////////
**WIJZIGINGSBESLUIT STRATEGISCHE
TRANSFORMATIESTEUN**
////////////////////////////////////

JULI 2021
////////////////////////////////////

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

Vlaanderen
is ambitieus

De Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, technologie-, innovatie-, industrie-, en ondernemersbeleid. De raad doet dit zowel op eigen initiatief als op vraag. VARIO werd bij besluit opgericht door de Vlaamse Regering op 14 oktober 2016. VARIO werkt onafhankelijk van de Vlaamse Regering en de partijen in het werkveld. De voorzitter en leden van VARIO zetelen in eigen naam:

Lieven Danneels (voorzitter)

Dirk Van Dyck (plaatsvervangend voorzitter)

Katrin Geyskens

Wim Haegeman

Johan Martens

Koen Vanhalst

Leen Van den Neste

Vanessa Vankerckhoven

Marc Van Sande

Reinhilde Veugelers

Het secretariaat is gevestigd in Brussel:

Koning Albert II-Laan 35 Bus 9

1030 Brussel

+32 (0)2 553 24 40

vario@vlaanderen.be

www.vario.be

WIJZIGINGSBESLUIT STRATEGISCHE TRANSFORMATIESTEUN

JULI 2021

COLOFON

Ontwerp: Vlaamse Overheid/VARIO
Juli 2021

Alle publicaties zijn gratis te downloaden via www.vario.be of via <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties>

Coverfoto © www.shutterstock.com

AUTEURSRECHT

Alle auteursrechten voorbehouden. Mits de bronvermelding correct is, mogen deze uitgave of onderdelen van deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van VARIO. Een correcte bronvermelding bevat in elk geval een duidelijke vermelding van organisatiernaam en naam en jaartal van de uitgave.

INHOUD

Managementsamenvatting	1
Executive summary: Amending decision on strategic transformation aid	3
Inleiding	5
Advies	6
1. Situering	6
2. Rationale van de wijziging in de steunregeling	6
3. Verwachte (budgettaire) impact van de wijziging	9
4. Advies	10

MANAGEMENTSAMENVATTING

Viceminister-president Hilde Crevits vroeg VARIO om advies m.b.t. het wijzigingsbesluit over Strategische Transformatiesteun (STS). De wijziging omvat het volgende:

- De creatie van bijkomende directe tewerkstelling en de strategische en duurzame verankering van tewerkstelling in het Vlaamse Gewest, worden verder geïntegreerd en geconcretiseerd in de beoordelingscriteria. Hierdoor is het systeem van de bonussteun niet langer relevant en wordt afgeschaft wat tot een vereenvoudiging leidt;
- De te behalen basisscores voor 'Innovatie', 'Internationalisering' en 'Verduurzaming' worden verstrengd;
- Het aantal beoordelingscriteria vermindert en de parameters 'Innovatie', 'Internationalisering' en 'Verduurzaming' worden inhoudelijk bijgestuurd.

De wijziging kan volgens VARIO bijdragen aan de visie om de crisis aan te wenden de nodige transformaties te versnellen, met oog op een duurzame en toekomstgerichte economie en samenleving. Anderzijds impliceert de wijziging een drastische besparing. VARIO vraagt te onderzoeken hoe de bespaarde middelen andere, bestaande (of nieuwe) steunmechanismen voor transformatieve verandering kunnen versterken.

Daarnaast is VARIO globaal positief t.a.v. de rationale van de wijziging om de steunmaatregel selectiever en kwalitatiever in te zetten door het belang van innovatie, internationalisering en verduurzaming in de beoordeling te verhogen. De wijziging dient echter daadwerkelijk de efficiëntie en doeltreffendheid te verhogen en te worden gemonitord i.f.v. het aantal en de kwaliteit van de ingediende voorstellen, meer specifiek:

- VARIO steunt het voorstel om de bonussteun af te schaffen en moedigt de overheid aan, om ook andere beleidsinstrumenten te screenen i.h.k.v. vereenvoudiging. VARIO vraagt verder het criterium van lange termijn tewerkstelling steekproefsgewijs en op regelmatige basis te monitoren;
- VARIO maakt de bedenking of het criterium Verduurzaming nu niet te restrictief is, waardoor andere, schitterende projecten niet in aanmerking komen en vraagt dit te willen opvolgen. Bijkomend dient bij de beoordeling het systemische kader van de SDGs te worden gebruikt, waarbij de globale maatschappelijke impact positief dient te zijn. Bij Innovatie mist VARIO ten slotte de verwijzing naar digitalisering, vooral gezien dit de verduurzaming kan versterken;
- De link met andere beleidsdomeinen ten aanzien van de criteria Innovatie, Verduurzaming en Internationalisering vergt een transversale aanpak;
- VARIO vraagt meer in te spelen op het aantrekken van buitenlands (top)talent en/of buitenlandse '*state-of-the-art*' investeringen;

- Een aandachtspunt is de grote rol bij de voorbereiding en indiening van de dossiers door private consultants. De begeleiding door private consultants mag niet uitsluitend het gevolg van de complexiteit van STS zijn. VARIO vraagt daarom de efficiëntie van STS in de praktijk grondig te blijven opvolgen.

EXECUTIVE SUMMARY: AMENDING DECISION ON STRATEGIC TRANSFORMATION AID

Deputy Minister-President of the Government of Flanders Hilde Crevits asked VARIO, the Flemish Advisory Council for Innovation and Entrepreneurship, for advice with regard to the regulatory change on Strategic Transformation Support (STS). This change includes the following points:

- The creation of additional direct employment and the strategic and sustainable anchoring of employment in the Flemish Region will be further integrated and is made more concrete in the assessment criteria. As a result, the bonus support system is no longer relevant and is abolished, leading to simplification;
- The basic scores for 'Innovation', 'Internationalization' and 'Sustainability' are tightened;
- The number of assessment criteria is reduced and the content of the parameters 'Innovation', 'Internationalization' and 'Sustainability' is adjusted.

According to VARIO, the new regulation can contribute to the vision to use the crisis to accelerate the necessary transformations to realize a sustainable and future-oriented economy and society. On the other hand, the regulatory change implies a drastic reduction in public funding. VARIO asks to investigate how the saved funds can strengthen other, existing (or new) support mechanisms for transformative change.

In addition, VARIO is generally positive about the rationale of the amendment to make the support measure more selective and qualitative by increasing the importance of innovation, internationalization and sustainability in the assessment. However, this must lead to an actual increase in efficiency and effectiveness and must be monitored in relation to the number and quality of the submitted proposals, more specifically:

- VARIO supports the proposal to abolish the bonus support and encourages the government to also screen other policy instruments with regard to regulatory simplification. VARIO also asks to monitor the criterion of long-term employment through sampling and on a regular basis;
- VARIO wonders whether the criterion Sustainability is not too restrictive now, as this could mean that other, brilliant projects do not qualify. VARIO asks to monitor this. Additionally, the systemic framework of the SDGs has to be used in the assessment, whereby the overall societal impact should be positive. Finally, with regard to the criterion of Innovation, VARIO misses the reference to digitalization, especially since digital transformation can enhance sustainability;
- The link with other policy areas regarding the criteria of Innovation, Sustainability and Internationalization requires a transversal approach;
- VARIO asks to be more responsive to attracting foreign (top) talent and/or foreign state-of-the-art investments;

- A point of attention is the large role played by private consultants in the preparation and submission of project proposals. The guidance provided by private consultants should not solely be the result of the complexity of STS. VARIO therefore asks to continue to closely monitor the efficiency of STS in practice.

INLEIDING

Op voorstel van viceminister-president Hilde Crevits, wijzigde de Vlaamse Regering op 4 juni 2021 principieel het besluit van 19 juli 2013 met betrekking tot het toekennen van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest. De wijziging in de steunregeling omvat volgende punten:

- De creatie van bijkomende directe tewerkstelling en de strategische en duurzame verankering van tewerkstelling in het Vlaamse Gewest, worden verder geïntegreerd en geconcretiseerd in de beoordelingscriteria. Hierdoor is het systeem van de bonussteun niet langer relevant en wordt afgeschaft;
- De te behalen basisscores worden verstrengd: 'Internationalisering' en 'Verduurzaming' worden net zoals 'Innovatie', primordiale parameters;
- De te behalen basisscore voor het criterium 'Verduurzaming' wordt verstrengd, zodat steeds vereist is dat het project aanzienlijk bijdraagt aan het terugdringen van water- of energieverbruik en/of circulaire economie en/of milieu- en klimaatdoelstellingen;
- De te behalen basisscore voor de criteria 'Innovatie' en 'Internationalisering' wordt voor middelgrote vestigingseenheden verstrengd, in lijn met de vereiste basisscore voor grote vestigingseenheden;
- De huidige parameters worden inhoudelijk bijgestuurd: het aantal beoordelingscriteria vermindert, 'Innovatie' wordt duidelijker geformuleerd, 'Internationalisering' wordt geherdefinieerd, 'Verduurzaming' op ecologisch vlak wordt concreter afgebakend.

Over dit wijzigingsbesluit wordt eerst advies ingewonnen bij VARIO en SERV, vervolgens bij de Raad van State. Viceminister-president Hilde Crevits heeft VARIO op 11 juni 2021 om advies gevraagd binnen de wettelijke termijn van 30 dagen.

ADVIES

1. SITUERING

Internationaal gerichte Kmo's en grote ondernemingen in het Vlaamse Gewest die een grote transformatie ambiëren met een sterk innovatief karakter, kunnen strategische transformatiesteun aanvragen bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). De strategische transformatiesteun omvat steun voor investeringen en steun voor opleidingen, respectievelijk a ratio van 8% en 20%.

De herziening van de strategische transformatiesteun kadert binnen de visie in het relancerapport van 14 juli 2020 om het momentum van de COVID-19-crisis te gebruiken om de nodige transformatieve doorbraken te versnellen, waardoor niet enkel de negatieve impact van de COVID-19-crisis wordt verzacht, maar Vlaanderen tegelijkertijd naar een sterkere (internationaal) competitieve positie wordt gestuwd. Op die manier kan de crisis een opportuniteit zijn om versneld vooruit te geraken op een aantal terreinen en een toekomstgericht en aantrekkelijk verhaal te schrijven dat er voor zorgt dat Vlaanderen, zijn bedrijven en burgers... weerbaarder worden tegen andere toekomstige schokken van economische en/of maatschappelijke aard.

De beleidsnota 2019-2024 Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie vermeldt bovendien het volgende over de strategische transformatiesteun:

“We evalueren de effectiviteit en efficiëntie van strategische transformatiesteun en ecologiESTEUN en maken gebruik van de resultaten van deze evaluatie om deze maatregelen te optimaliseren zodat deze maximaal bijdragen aan de internationalisering van Vlaamse innovatie en het aantrekken van kennisintensieve buitenlandse investeringen.”

2. RATIONALE VAN DE WIJZIGING IN DE STEUNREGELING

Idea Consult voerde een evaluatie van de steunmaatregel uit. Uit het rapport (maart 2020) blijkt dat de Strategische Transformatiesteun één van de belangrijkste Vlaamse instrumenten is voor opleidingssteun op initiatief van (grote) ondernemingen. Daarnaast formuleert het rapport aanbevelingen om de steunmaatregel verder te optimaliseren zodat een meer kwalitatieve selectie van projecten kan worden bekomen en een hogere toegevoegde waarde:

- Het toekennen van de bonussteun dient in vraag te worden gesteld;
- Strategische Transformatiesteun dient duidelijker te worden gepositioneerd als belangrijk strategisch instrument voor opleidingen en levenslang leren;
- Het aantal beoordelingscriteria dient te worden gerationaliseerd met focus op Innovatie en Internationalisering als belangrijkste criteria;

- Het Innovatiecriterium dient scherper te worden gesteld.

De aanbevelingen uit het rapport van Idea Consult passen binnen de beleidsprioriteiten van de huidige Vlaamse Regering 2019-2024, waar innoveren en internationaliseren belangrijke aandachtspunten zijn. Daarnaast zijn de aanbevelingen compatibel met de beleidsprioriteiten van Vlaams minister van Economie en Innovatie Hilde Crevits, waarbij innovatie, internationale economische competitiviteit, kennisdisseminatie en aandacht voor verduurzaming centraal staan. Ten slotte sluiten de aanbevelingen aan bij het relancerapport van het Economisch Adviescomité naar aanleiding van de Covid-19-crisis waar eveneens innoveren en internationale competitiviteit belangrijke aandachtspunten zijn. Hetzelfde relancerapport legt bovendien sterk de nadruk op een duurzaam herstel van de economie. Transformatie en het realiseren van een duurzaam bedrijfsmodel staan hierbij centraal, maar de verduurzaming is niet beperkt tot het louter economische. Het dient tevens gezien te worden als een socio-economisch criterium, gericht op mens en planeet. Deze toegenomen focus vergt een meer concrete invulling van het duurzaamheids criterium.

Op basis van bovenstaande rationale en visies werden volgende wijzigingen doorgevoerd in het steunkader:

1. Verduidelijking van creatie en verankering van tewerkstelling in de beoordelingscriteria en afschaffing van de bonussteun

Om te bepalen of een project in aanmerking kan komen voor steun, worden twee alternatieve subcriteria in het beoordelingscriterium “verankering van de onderneming en de tewerkstelling en de algemene versterking van de onderneming in haar interne en externe waardeketen” in het leven geroepen. Ten eerste komt een transformatieproject dat leidt tot de creatie van een bepaalde minimale bijkomende directe tewerkstelling in het Vlaamse Gewest voor steun in aanmerking. Ten tweede kan een steunbaar project leiden tot een strategische en duurzame verankering van aanzienlijke tewerkstelling in het Vlaamse Gewest.

Om onder het criterium “verankering van de onderneming en de tewerkstelling en de algemene versterking van de onderneming in haar interne en externe waardeketen” de vereiste basisscore te behalen, volstaat het voor een onderneming om aan één van beide subcriteria te voldoen.

De bonussteun in het huidige beoordelingskader wordt toegekend voor tewerkstellingscreatie met een duurzaam karakter. Dat duurzame karakter wordt echter pas twee jaar na realisatie van de bijkomende tewerkstelling en dus al snel vijf tot zeven jaar na de steunaanvraag vastgesteld. Indien de voorwaarden gedurende deze termijn niet gerespecteerd blijven, heeft dat een a rato terugvordering van de uitbetaalde bonussteun tot gevolg.

Gedurende deze lange opvolgtermijn moet in principe zowel de onderneming als de administratie het aanhouden van de bewezen bijkomende tewerkstelling opvolgen en is het bonussteunbedrag niet definitief verworven en kan het dossier dus niet afgesloten worden. In de begroting is er eveneens een impact doordat de bedragen blijven openstaan en zo een langlopend karakter krijgen. Uit de evaluatie van Idea Consult blijkt dat sinds het gehele bestaan van de maatregel slechts 4% van het budget naar de bonussteun is gegaan. Dit percentage weegt niet op tegen de administratieve belasting die hier tegenover staat, zowel voor de onderneming als voor de administratie, waardoor het efficiënter is om de bonussteun te schrappen.

De finale doelstelling van de bonussteun is het stimuleren van de creatie van bijkomende arbeidsplaatsen. Door de creatie van een bepaalde minimale bijkomende directe tewerkstelling of de strategische en duurzame verankering van aanzienlijke tewerkstelling in het Vlaamse Gewest in het beoordelingscriterium “Verankering van de onderneming en de tewerkstelling en de algemene versterking van de onderneming in haar interne en externe waardeketen” zelf op te nemen, ontstaat een meer dwingende en minder arbeidsintensieve manier om dit doel te bereiken. Terwijl voor kleine vestigingseenheden de basisscore neutraal op dit criterium zal volstaan om voor steun in aanmerking te komen, wordt zowel voor middelgrote als grote vestigingseenheden de basisscore ‘goed’ vereist.

2. Verstrenging van de te behalen basisscores en inhoudelijke bijsturing van de parameters

Het huidige beoordelingskader telt drie niveaus van beoordeling met in totaal zes parameters. Voor zowel de parameter Internationalisering als Verduurzaming wordt voortaan de basisscore vereist en wordt dus de mogelijkheid geschrapt om af te wijken voor de parameter Internationalisering of de parameter Verduurzaming zoals in het huidige beoordelingskader. Dat is een nog striktere interpretatie van het huidige beoordelingskader. Internationalisering wordt bovendien voortaan anders en concreter gedefinieerd, als het bijdragen tot de internationale competitiviteit.

Voor de criteria Innovatie en Internationale competitiviteit wordt de vereiste basisscore voor middelgrote vestigingseenheden opgetrokken van goed naar excellent, in lijn met de vereiste basisscore voor grote vestigingseenheden.

Daarnaast wordt voorgesteld de beoordeling niet langer op te splitsen in drie niveaus (Project, Onderneming en Vlaamse economie) maar elk project te scoren op vijf parameters zonder onderverdeling in niveaus.

Daarbij is het voorstel om de parameter Kwaliteit van het projectmanagement te schrappen. De inhoudelijke invulling van dat criterium is vandaag immers gestoeld op gegevens uit het verleden die geen garantie vormen voor het welslagen van het voorliggende project. Anderzijds hoeft een

beperkte track record niet te betekenen dat de onderneming niet in staat is het project goed uit te voeren.

Verder wordt voorgesteld om de parameters Innovatie, Internationalisering en Verduurzaming inhoudelijk te verduidelijken en meer te enten op de huidige beleidsprioriteiten. De beoordeling van de externe verduurzaming wordt bovendien uit de parameter Vlaamse economie getild en onder Verduurzaming meegenomen. Voor de beoordeling van de parameter Internationalisering zal ook het advies van FIT ingewonnen worden. VLAIO zal hiertoe de nodige afspraken maken met FIT.

De voorgestelde invulling van het criterium verankering van de onderneming en de tewerkstelling en de algemene versterking van de onderneming in haar interne en externe waardeketen kwam hierboven in punt 1 reeds aan bod.

3. VERWACHTE (BUDGETTAIRE) IMPACT VAN DE WIJZIGING

Voor de dossiers ingediend en goedgekeurd in de periode 2018-2019 zou de verstrenging van het beoordelingskader betekenen dat 63% minder dossiers werden goedgekeurd: 58% minder dossiers van kleine ondernemingen, 47% minder dossiers van middelgrote ondernemingen en 74% minder dossiers van grote ondernemingen.

Er wordt verwacht dat door de strengere criteria meer kwalitatieve projectvoorstellen zullen worden ingediend, waardoor de lagere slaagkans deels gecompenseerd zal worden. Door de verwachte hogere kwaliteit van de ingediende projecten wordt een hefboomeffect verwacht van 15% ten opzichte van de 36,9% slaagkans, waardoor het toekomstige slaagpercentage rond 42% zal liggen.

Het jaar 2020 betekende een zeer onzeker investeringsklimaat door de pandemie. Dat vertaalde zich in een lager aantal ingediende steunaanvragen van 55. Terwijl dat aantal in 2017, 2018 en 2019 vrij constant was met een jaarlijks gemiddelde van 88. Het is denkbaar dat een inhaalbeweging zal volgen vanaf de tweede helft van 2021 en dat het aantal steunaanvragen uiteindelijk opnieuw zal normaliseren.

Het verwachte aantal van 88 ingediende projectvoorstellen aan een slaagpercentage van 42% resulteert in 37 steunbare projecten. Met een gemiddeld verwacht steunbedrag van €763.280,92¹ - berekend op basis van het verstrengde kader en na aftrek van de bonussteun - mondt dit uit in een verwachte budgettaire nood van €28.241.394,04. Ter vergelijking, in 2018-2019, waarin het oude beoordelingskader nog van kracht was, werd een bedrag van €58.704.326,70 goedgekeurd.

¹ De maximale (basis-)steun is volgens het rapport van Idea Consult (maart 2020) €1 miljoen.

4. ADVIES

1. VARIO sluit zich aan bij de visie in de conceptnota en het relancerapport van 14 juli 2020, om het momentum van COVID-19 aan te wenden om noodzakelijke transformaties versneld door te voeren. Dit verzacht niet enkel de negatieve impact van de crisis, maar kan Vlaanderen tevens naar een hogere (internationaal) competitieve positie stuw en onze veerkracht op economisch en maatschappelijk vlak versterken. De maatregel Strategische Transformatiesteun kan bijdragen aan het realiseren van deze duurzame en toekomstgerichte economie en samenleving². De realisatie van deze visie sluit bovendien aan bij Advies 17 'De Sustainable Development Goals als kompas voor het wetenschaps-, innovatie- en ondernemersbeleid' (februari 2021) dat VARIO eerder uitbracht. Met dit advies wil VARIO de grote relevantie van de SDGs voor het wetenschaps-, innovatie- en ondernemersbeleid onder de aandacht brengen. De relance na de COVID-crisis en de grote hoeveelheid middelen die daarvoor worden vrijgemaakt, moeten worden aangegrepen om de maatschappelijke impact van wetenschap, innovatie en ondernemerschap verder te vergroten.

Anderzijds merkt VARIO op dat de nieuwe regelgeving een drastische reductie van het verwachte overheidsbudget impliceert met ongeveer de helft, van €58.704.326,70 in de periode 2018-2019 naar €28.241.394,04. Rekening houdend met de complexiteit van de uitdagingen van onze tijd en de ambitieuze, transformatieve antwoorden die hiervoor nodig zijn, vraagt VARIO om te onderzoeken hoe de jaarlijks bespaarde overheidsmiddelen andere, bestaande (of mogelijk nieuwe) steunmechanismen voor transformatieve verandering kunnen versterken.

VARIO werkt momenteel aan een advies (in het verlengde van het SDG-advies van februari 2021), rond het verduurzamen van bedrijven en de win-win relatie tussen SDGs en bedrijven. Bedrijven zijn enerzijds een belangrijke schakel in het realiseren van de SDG-doelstellingen, anderzijds houden die doelstellingen ook veel business opportuniteiten of marktkansen in. De overheid heeft verschillende hefboomen om het verduurzamen van bedrijven te verbreden, te versnellen en te verdiepen (d.w.z. het meer tot de kern van de bedrijfsvoering te maken), bijvoorbeeld via specifieke instrumenten en initiatieven, zoals de Strategische Transformatiesteun. Daarnaast moet verduurzamen structureel zijn ingebed in de gehele overheid en al haar geledingen, waaronder VLAIO en FIT. Alle overheidssteun voor innovatie zou moeten bijdragen aan de duurzame transformatie. Vlaanderen moet m.a.w. inzetten op een transformatief innovatiebeleid, zoals Europa dat doet via onder meer de Green Deal en

---

² We verwijzen naar vijf publicaties van de Bertelsmann Stiftung over het onderwerp 'Innovation for Transformation': <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/our-projects/fostering-innovation/project-topics/innovation-for-transformation-en> Een informatieve passage uit één van de publicaties (Nr.3 Addressing societal challenges through disruptive technologies) die ook relevant blijkt te zijn voor andere landen en regio's in Europa, leest als volgt: "However, German economic and technological development is characterized by considerable path dependencies. Sectors such as the chemical industry and mechanical, automotive and electrical engineering are strong within traditional product fields (e. g., the auto industry's facility in optimizing the internal combustion engine). Making gradual improvements to products, or so-called incremental innovation, is also a German strength. Nonetheless, the country is less successful in carving out radical new paths and new dynamic markets, as takes place in the United States or China, for example (e. g., electromobility, digitalization, software or IT development). This results in a tendency toward inertia, with a strong focus on already-established fields." Naast de transformatie van de meer gevestigde bedrijven (multinationals en KMO's), wijst de Bertelsmann Stiftung in 'Innovation for Transformation' bovendien op de belangrijke rol van ambitieuze startups en scaleups voor (diepere) transformatieve veranderingen (Publicatie nr. 4).

het Next Generation EU herstelplan. Verduurzamen zal niet alleen onze bedrijven, maar onze gehele regio veerkrachtiger en competitiever maken, en strookt ook met de ambitie om een top innovatieve kennisregio te worden.

Een belangrijk aandachtspunt moet ten slotte de transformatie van businessmodellen zijn in verschillende sectoren (vb. t.a.v. circulaire economie) en bedrijven (grotere bedrijven en KMOs), die ook aandacht hebben voor maatschappelijke impact³. Hierdoor kan tegelijkertijd een hogere toegevoegde waarde worden gerealiseerd in nieuwe, opkomende, disruptieve markten. Het gaat hier soms om complexe, risicovolle transformaties die een interdisciplinaire en intersectorale aanpak vereisen en die het verschil maken voor het aanpakken van de uitdagingen in de 21ste eeuw. Deze transformaties kunnen op dit moment echter nog (te) moeilijk worden gerealiseerd. Ook een nog meer doorgedreven geïntegreerd beleid, bijvoorbeeld ten aanzien van de tandem FIT-VLAIO kan een belangrijke rol spelen⁴.

2. Daarnaast is VARIO globaal positief ten aanzien van de rationale van de wijziging van het beoordelingskader en de steunmaatregel selectiever en kwalitatiever in te zetten door het belang van innovatie, internationalisering en verduurzaming in de beoordeling te verhogen. De wijziging dient echter daadwerkelijk de efficiëntie en de doeltreffendheid van de steunmaatregel te versterken. De impact van de wijziging in de regelgeving dient daarom zorgvuldig te worden opgevolgd en gemonitord naar aantal en kwaliteit, meer specifiek:

- VARIO steunt het voorstel voor vereenvoudiging in het wijzigingsbesluit: het afschaffen van de bonussteun op basis van de kosten-baten analyse. De toegekende steun is niet in verhouding met de eerder omslachtige en tijdsintensieve procedure voor de afwikkeling ervan. Dit is ook in lijn met het afschaffen van de wachtlijst⁵ die eerder al werd doorgevoerd (23 februari 2015). De vereenvoudiging heeft een hogere rechtszekerheid voor de bedrijven en een meer klantvriendelijke en efficiëntere overheid tot gevolg. VARIO moedigt de overheid verder aan om ook andere beleidsinstrumenten grondig te screenen op administratieve overlast en deze laagdrempeliger te maken, zodat ook die bedrijven (veelal KMOs) gesteund worden die anders niet worden bereikt.

Door de afschaffing van de bonussteun verdwijnt echter ook de opvolging van de creatie van bijkomende duurzame tewerkstelling. Om mogelijk misbruik van de maatregel tegen te gaan, vraagt VARIO daarom het criterium van lange termijn tewerkstelling steekproefsgewijs en op regelmatige basis te monitoren en zo de meerwaarde van de maatregel voor de Vlaamse economie en samenleving te blijven beoordelen;

³ We bedoelen hier businessmodellen die in tegenstelling tot andere (oudere) modellen niet enkel gebaseerd zijn op winst, maar ook de brede maatschappelijke context meenemen (zgn. purpose case). We verwijzen o.a. naar het *'Flourishing Business Model Canvas'* van Anthony Upward & Peter Jones.

⁴ We verwijzen hier o.a. naar het EFRO-project 'Vlaanderen versnelt!' waarin FIT samenwerkt met VLAIO. Daarnaast zou kunnen worden bekeken in welke mate bijkomende synergiën kunnen worden gecreëerd zoals bijvoorbeeld het mutueel openstellen van databanken.

⁵ Op de wachtlijst stonden dikwijls bedrijfsprojecten die tegen de limiet van de kwaliteitsvereisten aanzaten en die bijna jaarlijks toch werden gehonoreerd op basis van de budgettaire reserve in september.

- Voor het criterium Verduurzaming is een verplichte basisscore vereist. Deze eist dat het project aanzienlijk bijdraagt tot het terugdringen van water-of energie verbruik en/of circulaire economie en/of milieu- en klimaatdoelstellingen. VARIO maakt de bedenking of dit uitsluitingscriterium niet te restrictief is, waardoor schitterende innovatieve transformatieprojecten met veel potentieel - maar dan op het gebied van andere SDG-doelstellingen - niet in aanmerking zouden komen. Dit potentiële risico dient voldoende worden opgevolgd en te worden gemonitord.

Bijkomend vraagt VARIO de beoordeling van alle investeringsprojecten in te bedden in het brede, systemische kader van de Sustainable Development Goals, waarbij de globale maatschappelijke impact positief dient te zijn. Investeringsprojecten in een nieuw energiesysteem mogen bijvoorbeeld geen bewezen schadelijke effecten hebben op andere gebieden, zoals duurzaam gebruik van water of van andere hulpbronnen. Zo brengt men in rekening dat wat positief is voor één doelstelling, een negatieve impact kan hebben op een andere doelstelling (cf. het systemische karakter van de SDGs).

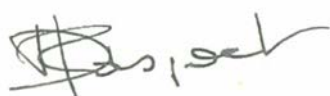
Bij de Innovatie criteria mist VARIO ten slotte de verwijzing naar digitale transformaties (e.g. Industrie 4.0., IOT, cybersecurity, blockchain, AI...). Gezien het belang van de Twin Transitie⁶ (i.e. groen en digitaal die elkaar versterken) kunnen een aantal van deze digitale transformaties de verduurzaming op ecologisch en sociaal vlak immers bevorderen;

- Artikel 7 van het wijzigingsbesluit stelt het volgende: “*De minister bepaalt de invulling en het gewicht van de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste lid, en de methodiek en praktische organisatie van de transformatietoets, vermeld in het eerste lid, rekening houdend met de beleidsprioriteiten en de beschikbare middelen.*” Gezien de link met andere beleidsdomeinen ten aanzien van de criteria innovatie, verduurzaming en internationalisering is een transversale aanpak over de beleidsdomeinen heen wenselijk. VARIO steunt dan ook de in de nota vermelde passage dat voor de beoordeling van de parameter Internationalisering het advies van FIT zal worden ingewonnen;
- VARIO maakt bijkomend de bedenking of VLAIO in het kader van internationale competitiviteit ook meer zou kunnen inspelen op het aantrekken van buitenlands (top)talent⁷ (t.a.v. de opleidingssteun) en/of buitenlandse ‘state-of-the-art’ investeringen waaronder productiefaciliteiten, en die een belangrijke hefboom betekenen voor het Vlaams economische weefsel... Uit het evaluatierapport van Idea Consult (maart 2020) blijkt dat er slechts een heel beperkt aantal dossiers zijn van kennisintensieve buitenlandse bedrijven;

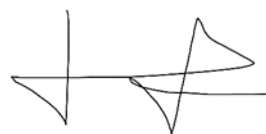
⁶ Zie bijvoorbeeld Carlota Perez (2016). *Capitalism, Technology and a Green Global Golden Age: the role of history in helping to shape the future*. In: *Rethinking capitalism: Economics and policy for sustainable and inclusive growth* (Eds. Michael Jacobs and Mariana Mazzucato). <https://www.wiley.com/en-us/Rethinking+Capitalism%3A+Economics+and+Policy+for+Sustainable+and+Inclusive+Growth-p-9781119120957>

⁷ Zie o.a. VARIO Advies 1 “*Internationaal toptalent aantrekken en verankeren*” (december 2017).

- Uit het rapport van Idea Consult (maart 2020) blijkt dat de begeleiding van de dossierbehandelaars positief wordt bevonden. Een mogelijk aandachtspunt is evenwel de grote rol bij de voorbereiding en indiening van de dossiers door private consultants. Bijna 3 op 4 van de ondernemingen werd extern begeleid door een private consultant. De begeleiding door een private consultant mag niet uitsluitend het gevolg zijn van de complexiteit van de steunaanvraag of van het vertrouwd zijn met de 'juiste' bewoording voor de projectaanvraag. VARIO vraagt daarom om de efficiëntie van de steunmaatregel in de praktijk grondig te willen onderzoeken en in de toekomst te blijven bewaken en op te volgen, zodat de strategische transformatiesteun en de publieke middelen zo veel mogelijk bij de doelgroep van bedrijven zelf terechtkomen.

Danielle Raspoet
directeur

Lieven Danneels
voorzitter

Dit advies is voorbereid door de VARIO-staf:

Elie Ratinckx

Danielle Raspoet

Veerle Linseele

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

Vlaanderen
is ambitieus

Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen

Koning Albert-II-laan 35 Bus 9

1030 Brussel

+32 (0)2 553 24 40

vario@vlaanderen.be

www.vario.be